

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenkilencedik évfolyam.

42. szám.

Debrecen, 1929 október 19.

DEBRECENI
PROTESTÁNS LAP
EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Horthy István.

Az elmúlt vasárnap reggelén megjelent politikai napilapok közölték Horthy István tábornoknak Baltazár Dezső püspökhöz intézett levelét, mellyel a tiszántúli egyházkerület főgondnoki tisztéről lemondását bejelenti és megokolja.

A megokolás nagyon tiszteletreméltó szempontokra van építve és nagyon előkelő gondolkodásra vall. Summája az, hogy a főgondnok úr ebben a tisztében nem találta meg azt a munkateret, amelyhez kora ifjúságától fogva szokva van, amelyen ugyanis a maga istenadta tehetsége szerint, a maga tudásával, a maga lelkiismeretének mérlegelése szerint kijelölt irányban dolgozhatik; úgy érzi, hogy ő, aki egész életét másirányú munkában töltötte el, most, idősebb korában már nem tudja beleélni magát a ránézve új munkakörbe, olyan pozíción pedig, melynek feladatait betölteni nem tudja, megmaradni nem hajlandó.

Ezek, az egyházkerületi főgondnok úrtól megválasztatása előtt és megválasztása óta is több ízben hangoztatott szempontok mindenestre figyelmet érdemlők és a felállított szép elvnek önmagával szemben kérlelhetetlen alkalmazása a legnemesebb és legkiválóbb lélekre vall.

Szempontjainak emelkedettsége mellett is azonban súlyosan téved az egyházkerületi főgondnok úr és tévedésére kötelességünk felhívni a figyelmét.

A tévedés ott van ugyanis, hogy az egyházkerületi főgondnok úr túlságosan magas mértéket állított fel az önmaga számára: a gróf Degenfeld József mértékét. Azért nem érzi magát biztosnak az egyházi ügyek intézésében, azért gondolja magát az egyházi ügyek irányítására alkalmatlannak, mert az ügyeket s azok intézésének módját nem ismeri olyan szabatosan, mint ahogyan gróf Degenfeld József ismerte és mert ennek folytán nem tud úgy belemerülni az egyházi ügyekkel foglalkozásba, mint ahogyan azt gróf Degenfeld Józsefnél tapasztalta.

Arról azonban nem kellene elfelejtkezni,

hogy mai viszonyaink között olyan férfiúra, aki a gróf Degenfeld József minden vonatkozásban rátermettségét megközelítené, egyáltalán nem lehet számítani. Gróf Degenfeld még a tizenkilencedik század református magyarjai közül való volt, azok közül, akik a társadalmi helyzet előkelőségével az egyházért való önzetlen munkálkodás minél nagyobb mértékét egyesíteni nemcsak a noblesse oblige alapján, hanem hazafiúi szempontból is kötelességüknek tartották s akiknek egyik legkitűnőbb alakja éppen az egyházkerületi főgondnok úr édesatyja, a dicsőemlékű Horthy István volt. Ma azonban — a közszellem általános változása folytán — a református magyarok sorában az előkelő és független helyzetben élők közt kevesen érdeklődnek az egyház ügyei iránt s viszont azok közt, akik az egyház ügyeivel foglalkoznak, kevés az olyan, aki az igazság önzetlen és bátor védelmére minden sorsfordulatban alkalmas lehet.

Nem szabad tehát ezeknek a mult nagyoknak, nem szabad a gróf Degenfeld Józsefnek munkálkodása szerint szabni meg a mértéket, mert akkor a ma fiai között egyáltalán nem fogunk senkit sem találni. A ma mértékét kell felállítani s legfeljebb arra törekedni, hogy a jövő számára megint neveljünk olyan előkelő munkásokat és munkás előkelőségeket, mint amilyenekkel régebben dicsekedhettünk.

A ma mértékével megmérve pedig Horthy István tábornok nagyon is helyén van az egyházkerületi főgondnoki széken. Az egyházi élet horizontján nincsen akkora, mint az elődje volt, de mindenesetre van akkora, mint az utódja lenne, bárki lenne is az utóda. Lehet, hogy az talán többet foglalkoznék az egyházi ügyekkel, mint amennyire ő ráér; lehet, hogy az egyház adminisztrációját is alaposabban ismerné; lehet, hogy az egyházkerület életében előforduló kérdések felől részletesebben volna tájékozva: ám, ha ilyen volna, akkor aligha volna a külső társadalmi életben a Horthy István tábornokét csak távolról is megközelítő súlya; ha pedig kint őhozzá hasonló előkelő állást tölt be, akkor alighanem ugyanazokat a nehézségeket kell

éreznie főgondnokságának első éveiben, amelyeket most Horthy István főgondnok úr érez.

Súlyosan téved az egyházkerületi főgondnok úr, amikor azt hiszi, hogy az egyházkerületi főgondnokságról lemondása az egyházkerület és az egyetemes magyar református egyház szempontjából javulást eredményez, nevezetesen önála alkalmasabb férfiúnak erre a nagyfontosságú állásra állítását biztosítja. Ha ez így volna, akkor a Horthy István tábornok személye iránt érzett minden tisztelet mellett is azt kellene mondanunk, hogy bölesen teszi és egyházának javára teszi, ha távozik. Ám, amikor látjuk egyfelől az ő lelkiismeretes buzgóságát, éppen ezen lemondásával is bizonyított előkelő mértékét; másrészt végignézzünk egyházi közéletünk taborán, mely abban hasonlít a modern katonasághoz, hogy a kevészámú tiszt is csak olyan szürke uniformist visel, mint a nagyszámú újonc: ezt kell mondanunk, hogy nekünk nem lehet a Horthy István személyében rejlő nagy értéket nélkülöznünk és erről őt magát is az egyház érdekében meg kell győznünk.

Adalék a lelkészképzés reformjához.

A mi lapunknak jutott az a váratlan-veletlen szerencse, hogy álmos, vagy inkább fáradt, fásult és nem lelki kérdésektől túlon-túl igénybevett egyházi közvéleményünkbe az elmúlt nyár végén belévetthette a lelkészképzés égetően szükséges reformjának a gondolatát. Lapunk akkori vonatkozó közleményeinek s közülök különösen egynek több értékes visszhangja támadt, kivált miután a Református Figyelő testvéri szívésségéből módjuk volt az ott megpendített gondolatoknak, a mi lapunk olvasóközönsége szűkebb körén túl, a magyar református egyházi közvélemény tág nyilvánossága elé is odakerülniök.

Kívánatos volna azonban, hogy ezek a visszhangok egyre jobban szaporodjanak, úgy gyakorló lelképásztoroknak, mint maguknak a lelkészképzés munkájában ténylegesen bent-állóknak a részéről is. *Jelenlegi zsinatunknak nem volna szabad addig befejeznie a munkáját, amíg e tárgyban meg nem hallja ajtain az egyházi közvéleménynek egy olyan komoly, állhatatos és nyomatékos zörgetését, amelyet lehetetlen meg nem hallani és amelyet elsősorban öneki kell meghallani.* Azt pedig talán mondanunk sem kell, hogy a mi lapunk, a maga szükreszabott lehetőségeihez képest, mindig a legnagyobb készséggel tartja nyitva hasábjait e kérdés tárgyalására. *És, mint a mai magyar református egyházi sajtószervek doyenje, talán szerénytelenség nélkül hívhatja föl lapunk a maga példájának e tekintetben minél buzgóbb követésére valamennyi többi laplárását is.*

Ezeknek a soroknak nem az a céljuk, hogy az eddigi visszhangokra reflektáljanak; elég, ha megmondom, hogy ezeket a visszhangokat

én a magam részéről csaknem kivétel és fenntartás nélkül helyeselni tudom, — hanem az, hogy további eszméletető anyagot vigyenek bele a megbeszélésbe. Erre a célra nagyon alkalmasnak találok az erdélyi református lelkészképzés nemrég átalakított rendszerének gyakorlati példákából való ismertetését, a kolozsvári fakultás 1928—29. isk. évi értesítője alapján, amely egyéb erdélyi dolgokkal egyetemben, a fájdalmasan megváltozott viszonyok miatt nem nagyon sokak előtt lehet ma ismeretes Magyarországon.

Ami először is a kötelező heti óraszámot illeti, ez Kolozsvárt az elmúlt isk. év folyamán az I. évben 24,¹ a másodikon 29, a III—IV. éven 30—30 volt. Meg kell azonban jegyezni, hogy ez óraszámokból az első és második éven 10—10, a III. és IV. éven 8—8 tisztán gyakorlati jellegű órákra esett (szónokl. gyak., homilétikai szeminárium, egyházi ének és zene, közegészségtan, nyelvek), úgyhogy a tulajdonképeni theol. és philos.-paedagog. elméleti tárgyakra eső óraszám aránylag igen kedvezően alakult.

Az elméleti kötelező tárgyak között is több olyat látunk, amelyeknek éppen a református lelképásztorképzés *gyakorlati* oldalára való jelentősége is mindenki előtt azonnal nyilván van: pl. a syst. professzor heti 1 órán az első-éveseknek előadta *hitvallásaink ismertetését és magyarázatát*; a philos.-paedag. professzor heti 2 órán az I. éveseknek *a Szentírás tartalmi ismertetését egyes részek könyv nélküli megtanulása, a könyvek tartalma és olvastatása útján*; a hist. professzor az I. éveseknek heti 2 órán *a magyar református egyház (tehát nem általában a „magyar protestáns” egyház) történetét.*

Ez órabeosztás mellett kétségtelenül maradt idejük a hallgatóknak a különböző tudományos és gyakorlati szemináriumokban is önkéntes vállalkozással résztvenni. Ilyet tartott ez évben az ószöv. prof. (kettőt is, heti 2 és 1 órán), a syst. prof. (kettőt is, heti 2 és 1 órán), a philos.-paedag. prof. (kettőt, heti 2—2 órán; ezek közül az egyik volt: bevezetés a vasárnapi iskolai és bibliaköri munkába), a gyak. prof. (vasárnapi iskolai munka, hétfőn d. e. 8—9 és vasárnap a különböző csoportbeosztás szerint váltakozó időben).

A váltogató rendszerre tekintettel megjegyezzük, hogy az előző (1927—28.) isk. évben viszont részben másféle, részben ugyanazon szakok professzorai tartottak önkéntesen vállalkozóknak szemináriumokat. Ez évben az órák kötelező száma az I—IV. éven: 24—26—31—31 volt.

Rendkívüli figyelmet érdemel aztán az erdélyi új rendszernek az az intézkedése, hogy a hallgatók számára a nyári vakáció hosszú idejére *kötelező munkaprogramot* ír elő, mégpedig egyfelől az otthoni gyülekezeti munkában

¹ Mivel az eredeti szabályzat nincs előttem, nem tudom pontos okát adni annak — bár sejtem — miért jelentékenyen kisebb az I. évesek óraszámja a fel-sőbbévesekéhez viszonyítva.

való részvételt (istentiszteletek tartásában, lelkész-iroda, vasárnapi iskola, bibliakör vezetésében, szórványgondozásban, iratterjesztésben stb. a lelkészeknek való segédkezés), másfelől tudományos foglalkozást (kitűzött könyvek elolvasása, bibliai tételek kidolgozása, a helyi egyházközség történetével és jelenével való foglalkozás). E program végrehajtását a tanári kar szigorúan ellenőrizte: a helyi lelkészekről igazolást kért a theologusok mikénti forgolódásáról, az elolvasott könyvek kivonatát és a kötelező bibliatanulmány feldolgozását írásban kívánta be stb..

Igen kiváló gond fordítottatik a fakultáson a *leendő lelkipásztoroknak a pásztorlására is*. Ezt a célt szolgálta a már harmadizben megtartott félévközi *theologus-konferencia* (5 napon át), amelynek előadói közt testvéries egységben ott szerepelnek püspök, professzorok, növendék-theologusok és — gyakorló lelkipásztorok, az intézet volt kiváló növendékei. Thémái közül kiragadom azokat, amelyek már a pusztá címükkel sokat mondanak: Hogy maradhat a lelkipásztor theologus? — Legsúlyosabb kérdéseim és kételyeim. — Visszapillantás lelkipásztori pályámra (tartotta az egyik es. cres). — Testvéri közösség az intézetben. — Kapcsolatom az intézettel (tartotta egy fiatal lelkipásztor). — Nemzeti multunk értékelése (tartotta a püspök). — A régi és az új nemzedék.

Minden szombat este *preces* volt, mindig valamelyik *tanár* bibliai áhitatával, amelyen a tanárok *családtagjaikkal* és az ifjúság hűségesen vettek együtt részt. (Ez különben a fakultás beléletének az egyik legrégebb nevelő berendezkedése, amelyet természetesen nagyban megkönnyít a tanároknak az intézet épületében való bentlakása is.)

A reformáció emléknapijától kezdve egészen Szentháromság vasárnapjáig rendszeresen megtartattak, előre kidolgozott egységes terv alapján, a már szintén több mint két évtizedes multra visszatekintő, messze földön nagyhírű *akadémiai istentiszteletek* is, a tanárok és a püspök változó szolgálatával.

De e mellett, amint az Értésítő mondja: „a legtöbb (internátusi) szobában az imádsággal és Szentírás-olvasással kapcsolatos esti áhitatot ebben az évben is gyakorolták hallgatónk. A konviktusban szintén minden reggel volt igelolvasás és imádság, megelőzően énekléssel... Az ifjúság az Ifjúsági Keresztyén Egyesület rendezésével, a tanárok vezetése alatt, minden szerdán este hat csoportban bibliaórát tartott.“

Ha végül még megemlítem, hogy a különböző ifjúsági egyesületek beszámolója a theologus-ifjúság szabad önmunkásságáról — úgy az önképzés, mint a kolozsvári gyülekezet belmissziói munkáiban való segédkezés terén — nagyon kedvező képet nyujtanak: akkor, amennyire ez egy cikk keretében lehetséges, beszámoltam az új erdélyi református lelkészképzés legfigyelemreméltóbb alkatrészeiről.

Nem mondom, hogy ez alkatrészek közül a magyarországi református akadémiai és egyetemi lelkészképzésben is meg nem található egyik-másik. De sehol sincsenek meg olyan céltudatos egységben, sehol sem érvényesülnek olyan tervszerű és határozott nevelői átgondolással, mint itt Erdélyben. Kolozsvárt hat theologiai professzor — a hatvan éven már túljárótól a harmincadik évét még be nem töltöttig — testvéries egységben hirdeti tanítványainak rendszeresen az igét, ül le velük rendszeresen bibliát tanulmányozni, eszmét cserélni, — vajjon a mai Magyarország négy lelkész-képző főiskoláján van-e együttvéve hat professzor, aki mindezt együtt és rendszeresen gyakorolná? Senkit sem akarok megbántani és minden tisztes méltóságot eleve elismerek és az igaz érdem előtti meghajlással honorálok — legelsősorban azt, hogyha valaki lobogóan intenzív tudományos munkálkodásával és annak kinyomatott vagy asztaliókban rejlő eredményeivel menti a lelkészképzés nevelő oldalától való csöndes elhúzóását. (Ámbár éppen a kolozsvári példa mutatja, hogy a kettő egymást egyáltalán nem zárja ki.) Csak arra nem igen találnék aztán méltóságot, ha valaki azt mondaná: a mi itthoni állapotaink és rendszerünk vannak olyanok, sőt különbek, mint a kolozsváriak és nincsen rajtuk semmi változtatni való.

R. I.

Elmélet-gyakorlat

Nagyon helyes, hogy ez a kérdés lelkész-képzésünkkel kapcsolatban szóba került. Így legalább alkalom nyílik a fogalmak tisztázására s esetleges félreértések elhárítására.

A fenti két szót egymásmellé állítani s mérlegelni csak akkor lehet, ha *correlatív*, tehát *azonos* területen mozgó, egymáshoz logikusan kapcsolódó fogalmakat fejezek ki velük. Ugyanis minden elméletnek megvan a maga sajátnemű gyakorlata s viszont. Ebből nyilvánvalóan következik, hogy a héber ekszegézisnek, vagy az újszövetségi theologianak nem a szövetkezés, vagy a gazdálkodás a gyakorlata, — hanem mindenkinek a maga speciális területén kell érvényre jutnia. Az utóbbi kettőnek éppenúgy van tudománya, mint az első kettőnek, tehát ezeknél is teljes joggal beszélhetünk elméletéről és gyakorlatról. Az elmélet — ha szabad így szólanom — desztillált gyakorlat, — a gyakorlat pedig alkalmazott elmélet, — de mindig azonos területen s rokon dolgokra vonatkozólag, különben mindig vitára van alkalom.

Ha most feleletet keresünk arra a kérdésre, hogy milyen legyen hát a lelkészképzés, gyakorlati-e, vagy elméleti, nem adhatunk mást, mint azt, hogy *legyen mind a kettő*. Természetes, hogy a theologusnak elsősorban azt kell nagyon alaposan és lelkiismeretesen megismernie, ami szorosán vett lelkipásztori munkájához tartozik. Csak nem lehet kontár a maga dolgában

azzal a hamis ambícióval, hogy majd szakember lesz idegen dolgokban! Ha pedig keservesen megtanulta a theologiai, — tehát a *theologiai* ismereteket, azt csak azért tette, hogy a megtanult dolgokat alkalmazza is hivatásában.

Akármilyen széleskörű is ma már a lelkipásztor munkatere, mégis pontosan meg lehet és meg is kell határozni, hogy mi tartozik specifikus feladatai közé és mi esik azoktól távolabb, amik esetleg, mint segítő eszközök, nagy szolgálatot tehetnek neki. Ez a specifikus munka nem más, mint a gyülekezeti *lelki* munka a maga sokféle ágazatában. Valamennyi theologiai tudomány ennek a szolgálatában áll s ezért van. Ebből a szempontból a theologiai fakultások anyagát nem is kifogásolhatjuk. Ami ott van, annak ott kell lennie, aminthogy a latin nyelvi szakon sem taníthatjuk pl. a természetrajzot. Nem az itt a probléma, hogy egyes tárgyakat el kell hagynunk, amikor nem lehet elhagynunk, hanem az, hogy a tudományt hogyan lehet átültetni úgy a hallgatók lelkébe, hogy az életté is legyen?

Csak a szemináriumi rendszer által! R. I.-nek idevonatkozó fejtegetéseit nem lehetne eléggé hangsúlyozni, annyira találóak. Nem az a professzor végez legkiválóbb munkát, aki mindentudásával elkápráztat, hanem az, aki megtanít gondolkodni, továbbtanulni s a „szolgáló Krisztus lelkéből” ad legalább egy parányit. Meg kell szüntetni azt a távolságot, amely a múltban a tanár és a tanítvány között volt, hogy a tanár ne csak ismereteket közölni, hanem nevelni is tudjon. A kothurnusban járó s nagyon magasról beszélő tudomány sohasem fog rokonszenves lenni s életet teremteni.

Mindent összevéve azért kell nekünk a *papi* tudományokban alapos és lelkiismeretes képzettség, hogy a *papi* gyakorlatban alapos és lelkiismeretes munkát végezhessünk.

Egészen külön lapra tartozó kérdés, hogy a lelkipásztor foglalkozzék-e idegen, hivatásától távolabb eső dolgokkal, amelyek már inkább a test és a világ számára tartoznak? Ha nézem a lelki munka sokféleségét és az emberi erő gyarlóságát, eleve azt kellene mondanom, hogy nem. De különösen falusi népünk anyagi elhagyottsága meggondolásra int. Aztán itt is annyi áldott eszköz akadhat a lelkek foglyulejtésére. Azért, akinek van ereje, ideje s kedve hivatásának lelkiismeretes ellátása után, de csakis azután gazdálkodni, szövetkezni, bankot alapítani, ám tegye, — de mindennap gondolja meg jól Jézus intelmét, hogy még két úrnak sem lehet egyszerre szolgálni. Ismét mondom, én nem kárhoztatom ezeket a *mellék*-foglalkozásokat, ha csakugyan *annak* maradnak meg s nem torzítják el, vagy nyelik el egészen a lelkek pásztorát. Komoly önvizsgálattal tartozik magának minden lelkipásztor, hogy csak annyi idegen munkát végezzen, amennyi a Krisztus reábizott ügyének nem árt.

Demecser.

Kiss Lajos.

Különfélék

Kiss Ferenc egyetemi tanárt, a Kálvineumok elnökét, a pécsi Erzsébet tudományegyetem Sopronban működő evangélikus theologiai fakultása, október hó 13-án a hittudományok tiszteletbeli doktorává avatta. A legnagyobb szeretettel és tisztelettel köszöntjük Kiss Ferencet, az árvák atyját, ez alkalomból is, Isten gazdag áldását kérve életére.

Dr. Darkó Jenő egyetemi professzort, a debreceni tudományegyetem múlt évi rektorát, a Kormányzó úr a II. osztályú polgári érdemkeresztel tüntette ki. A magas kitüntetés minden tekintetben méltó férfit ért. Darkó nemcsak mint tudós, büszkesége a debreceni egyetemnek, de az adminisztrációban s kivált a diákjóléti ügyek elővitelében maradandó érdemeket szerzett. Hosszabb időn át volt a tanárképző-intézet helyettes igazgatója s e megbízásától, egyházunk jogainak példaadó tiszteletbentartásával szerzett magának egyrészt feltétlen elismerést, de más oldalról kedvetlenséget is. Mint egyházunknak hű és buzgó tagját, őszinte szívvel üdvözljük érdemei elismerésekor.

A debreceni református egyház presbiteriuma október hó 10-én népes gyűlést tartott dr. Baltazár Dezső püspök és dr. Kesserű Lajos törvényszéki elnök, presbyter elnöklése mellett. Napirend előtt dr. Lencz Géza egyetemi tanár szólalt fel. Kérte a presbiteriumot, hogy jelentse ki, hogy semmiképpen nem helyesli, sőt elítéli azokat a méltatlan támadásokat, melyek püspök úrral szemben hangzottak el miskolci beszédéért, egyben fejezze ki püspök úr, szeretett elnöke iránt legteljesebb bizalmát. A debreceni presbiterium egyhangú lelkesedéssel csatlakozott Lencz Géza professzor indítványához és a püspök urat legteljesebb bizalmáról, nagy tiszteletéről, hódolatáról és haláljáról biztosította.

A Dóczy-intézet új tanárai: dr. Fazakas József, B. Szücs Ferenc, Biky Gábor, Osváthné Kocó Margit okt. 10-én tettek esküt a presbiterium előtt. Az új tanárokhöz püspök úr intézett üdvözlő beszédet, melyért köszönetet Biky Gábor vallástanár mondott.

Dr. Kállay Kálmán egyetemi tanár lett S. Szabó József főigazgató presbiterutódja. Kállay Kálmán október 10-én tette le a presbiteri esküt. Működése elé szép reménységgel tekintünk, melyre Istenáldását kérjük.

Egyházkerületi gyűlések ideje. A közgyűlés november 20-án és 21-én lesz. 19-én a református segélyegylet választmányának ülése. — November 5-én tanügyi és pénzügyi, 6-án kollégiumi igazgatótanácsai ülése, 7-én a népiskolai tanügyi bizottság ülése.

A kollégium ügyeiről a jövő számban folytatjuk szemlénket.

Az egyetem évnnyitó ünnepe október 14-én volt. Egyrészt gróf Klebelsberg Kunó miniszter és Magyary Zoltán min. tanácsos jelenléte, más-

részt az Izabella főhercegnő felügyelete alatt készült díszes „Tisza István asztalterítő“ felavatása adott különös díszet most az ünnepélynek. Darkó Jenő lelépő rektor beszámolója után Csánki Benjámint új rektor tartott szép előadást „Tisza István és korunk veszélyei“ címmel, majd a terítő átadása s átvétele következett. A terítő valódi művészi alkotás, a rajta levő hímzés a nagyvarsányi úrasztali terítő motívumai szerint készült. Az ünnepélyen az egyházkerület és város főemberei — Baltazár Dezső püspökkel, Vásáry István polgármesterrel az élükön — nagyszámmal vettek részt.

Tízéves esperesi jubileum. Egyszerű, de annál bensőségebb keretek között zajlott le a szatmári egyházmegye Fehérgyarmaton, folyó hó 10-én tartott közgyűlésében Sípos József esperes tízéves esperesi jubileuma. A közgyűlés lelkesíti és világi tagjai szívből jövő, meleg érzéssel ünnepelték 10 év óta az elnöki székben ülő esperesüket. Sokan mítsem sejtve, de annál nagyobb örömmel eszméltek rá e tényre, mikor a gyűlés kezdetén az esperes évi jelentése felolvastatott s az emlékezet szárnyain néhány pillanatra visszazállott a múltba. Felújultak a 10 év előtti szomorú emlékek: a kommün gyásza és az oláh megszállás rémei. S akik ezeknek tanúi voltak, most boldogan fohászkodtak az ég felé: Istennek hála, hogy e nehéz idők elmúltak s egyházmegyénk, ha megcsonkítva, összetörve is, de szerencsésen kiheverte anyagi és szellemi veszteségeit s a multak romján, Istenben bízó hittel új munkába kezdett, hogy megépítse, megújítsa Krisztus földi testét, anyaszentegyházát. Ehhez a munkához hívta el az Úr Sípos József esperest, amikor 10 év előtt a kormányzókba ültette. Az ő bölcsesége, páratlan kötelességtudása, mindhalálig való hűsége, Krisztusa, egyháza iránti ragaszkodó, önfeláldozó szeretete eredményesen is sáfárkodott az Úr szőlőskertjében. A dolgokat nyugodtan szemlélő, mindent Krisztus törvényének szemüvegén keresztül látó munkássága áldást árasztott úgy az egyházmegyére, mint egyházaira és egyes tagjaira. A szatmári egyházmegye megújult és kiheverte a reászakadt súlyos csapásokat. Most újra nehéz idők következtek el. Mindenütt fenyeget és rémkarjait nyugtatja az anyagi összeomlás csődje. — De hisszük, hogy esperesünknek megingathatatlan hite, erős szíve, sok-sok tapasztalata elűz minden sötét borút s bölcsen megold minden kemény eszmét. A kegyelemnek Istene adjon neki erre továbbra is erőt és egészséget.

A péterfiauccai egyházzrész buzgó leányköre az asszonyok bevonásával, december hó 1—2. napjain jótékony célú vásárt és kiállítást rendez.

A csapóuccai egyházzrész gyülekezeti otthonának átalakítása Isten segítségével befejezés előtt áll és abban az egyházzrési munka rövidesen meg fog kezdődni.

A baseli theologiai alumneum. Évszázadok óta mindig szép számmal vétetnek fel magyar

ifjak a baseli theologiai alumneumba, ahol ifjaink tartózkodása kimondhatatlan sok áldással jár. Eddig 4 ifjút vettek fel Ausztria-Magyarországból ingyenesnek. Most, hogy a monarchia feldaraboltatott, az egész ügy meglehetősen rendezetlen. Nagyvárad kiváló lelkésze: Csernák Béla dr. Veress István tanítóképzőintézeti igazgatóhoz írott levelében nagyon panaszkodik, hogy a megszállott területen levő ifjakkal külföldi iskoláztatást illetőleg nem törődik senki sem. A külföldi stipendiumok ügye rendezetlen. A centralstelle titkárához, Keller Adolffhoz, Genfben hiába fordul bárki is, feleletet nem kap. Most a nagyvárad református egyház saját költségén küldi ki káplánját, Kiss Bertalant, a baseli alumneumba, amelynek magyarbarát igazgatója: dr. Wirz a következő, közérdekből itt közölt levelet intézte dr. Veress István igazgatóhoz: „Basel, 1929 okt. 5. Igen tisztelt Igazgató úr! Kiss Bertalan segédlelkészt éppen most vettük fel az itteni theol. alumneumba, az 1929—30-i téli félévre, szabályszerű 700 fr. koszt-pénzfizetéssel. A legközelebbi nyári félévre mérsékelni fogjuk koszt-pénzét. Szükséges, hogy küldjön még „Koszt-pénzkötelezvényt“, igazolványt, amelyben egyháza aláírással kötelezi magát a fizetésre. Dr. Keller Adolf tanár elvi okból nem levelez az ösztöndíjak ügyében a folyamodókkal (a tanulókkal), vagy más magánszemélyekkel, hanem csak az egyházi hatóságokkal. Ő, t. i. az európai központ, a keleteurópai országok valamennyi evangélikus és református egyházi hatóságával közölte, mennyi összegű ösztöndíjat adhat mindenik egyháznak a téli félévben tanulóik számára a nyugateurópai egyetemeken való tanulásra. — Igen, ahogy tudom, már az illető egyházaknak ki is fizette a megfelelő összeget. Ezen pénzből az egyházi hatóságok adhatnak theologusaiknak ösztöndíjat külföldi tanulmányra. Vagy meghatározott egyetemre küldik diákjaikat az egyházi hatóságok, vagy átengedik a választást a diákoknak. Vajjon, az erdélyi református egyház megkapta-e a pénzt s mennyit, arról semmit sem tudok? Ezen egyháztól még semmi tudósítást sem kaptam arra vonatkozólag, hogy valamelyik diák ilyen ösztöndíjjal óhajtana belépni az itteni alumneumba. Egészen magánúton, Kiss úron kívül, több református theologus folyamodott az alumneumba való felvételért. Azonban — amint igen tisztelt Igazgató úr az előadottak után meg fogja érteni — a Centralstelle által bevezetett ezen új eljárás után, többé az alumneum nem adhat magától ingyenes helyet az ilyen folyamodóknak, hanem éppen azok a folyamodók vétetnek fel ingyenes helyekre, akiknek egyházi hatóságuk értük a koszt-pénzt az alumneumba befizetik s ezt velünk közlik. Mindenesetre az alumneum is nyújthat a keleti országok diákjainak olykor néhány ingyenes helyet más forrásból, amelyet egyik-másik jótékonyági egyesület nem rendesen, csak néha nyújt neki. De ez a néhány ingyenes

hely a legközelebbi téli félévre régen be van töltve. Kiss urat felvettük, mivel volt szíves velünk közölni, hogy a református egyház érte a kosztpénzt a téli félévre fizetni fogja. Ellenben, legnagyobb sajnálatunkra, több magyar folyamadót nem tudtunk felvenni ingyenes helyre, mivel egyházi hatóságuk nem közölte velünk, hogy ezen folyamadókért a kosztpénzt fizetni fogják. Mindezen folyamadók személye s fizetéses helyre való felvételük ellen ninesen semmi kifogásunk. Szívélyes nagyrabecsülésem mellett maradtam alázatos szolgája: *Dr. theol. Wirz Jakab*, lelkész, a theologiai alumneum háziatyja. — *Mindenestre kíváncsian várjuk a felvilágosítást, hogy vajjon a Centralstelle elküldte-e valamely egyházi hatóságunknak a pénzt a külföldi ösztöndíjra. Elvégre, a külföldi ösztöndíjak ügyét az Egyetemes Konventnek valahára már rendezni kellene. Volt is már erről szó az egyetemes tanügyi bizottságban.*

Diakonusokat képesített a tiszántúli egyházkerület lelkészkepesítő bizottsága: Kovács Péter hajdúböszörményi földműves ifjút, a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek földművesmunkájának magyar titkárát és Tisza Imrét, a debreceni csapócecai egyházrész ideiglenes megbízással működő diakonusát.

Szentjóby Szabó Zoltán segédlelkész a campeni főiskolára ment, tanulmányait folytatni. Isten áldása kísérje új munkakörében.

A „**Közlöny**“, a debreceni theologus ifjúság lapja, LX. évfolyamába lépett. Főszerkesztője az 1929—30. évre Gál Lajos szénior; felelős szerkesztője Farkas Ignác IV. é. theologus.

A **tizsakerecsényi Lelkész-kör** Barabáson tartotta őszi gyűlését.

Új lelkészi állás. Az alsóborsodi egyházmegye őszi közgyűlése a miskolci egyházközség martintelepi egyházrészén új, kongruás lelkészi állás szervezését határozta el.

Sárospatakon a II. lelkészkepesítő-vizsga szép sikerrel folyt le. A 9 vizsgázó közül csak 1 vizsgázott elégségesen, a többi 8 jeles és jó eredménnyel tette le a vizsgát.

Az Országos Evangélikus Lelkészegyesület október hó 9—10. napjain, Nyíregyházán tartotta értekezletét, melyen az ÖRLÉ. képviselőiben dr. Baltazár Dezső püspök is megjelent. Püspök úr üdvözölte az értekezletet s annak negyvenéves lelkésziségét jubiláló elnökét: Paulik János nyíregyházi esperest.

Köröstaresán kétemeletes iskolaépület épült, 6 tanteremmel, 3 tanítói lakással. Van az iskolában még két tanács-, illetőleg előadói terem.

Az elszakított tiszáninneri egyházkerület közgyűlése október 31-én és november 1-én lesz Rimaszombatban.

A barsi református egyházmegye Nagykálnán, november hó 19-én, a református templomban, a nagy magyar bibliafordító: Károli

Gáspár emlékünnepevel összekötve, lelkészi, tanítói, presbiteri konferenciát rendez.

A esurgói református reálgimnázium internátusának átépítésére a dunántúli református egyházkerület a kultuszminiszteriumtól 250,000 pengő ssegélyt kér.

Új tanítók Derecskén. A Szabó József nyugalomba vonulásával megüresedett tanítói állásra Tordai Zsigmond okleveles tanítót választotta meg a presbiterium, a Nagy János Gödöllőre való távozásával megüresedett állásra pedig Veres János sárándi tanítót.

A derecskei szegénysorsú iskolás gyermekek felruházására özv. Vida Lajosné férje emlékezetére 800 pengős alapítványt tett.

Gyülekezeti házat bérelt a derecskei egyház a most épülő új telepen, Kisderecskén, a vasárnapi iskolák és istentiszteletek részére.

A tanyákon lakó szegény iskolás gyermekek részére bentlakást létesített a derecskei gyülekezet. Ez intézménybe azok a szülők, akik eddig gyermekeiket a nagytávolság miatt nem küldték iskolába, tartoznak gyermekeiket beadni.

A szegedi egyház református olvasókört rendezett be a hívek számára.

A kotlinai gyülekezet (S. H. S.) dr. Földessy József vel. pisanicai h.-lelkészt választotta meg rendes lelkészévé.

Faragó Jánost, a pápai református főgimnázium nyug. igazgatóját, c. tankerületi főigazgatót a dunántúli egyházkerületi közgyűlés középiskolai felügyelőnek választotta meg.

A Kálvinista Szemle október hó 20-án, a régi Országházban gazdag programú irodalmi estét rendez, amely bevezetője lesz a lap 10 éves jubileumi ünnepeinek.

A poroszlói református gyülekezet szeptember hó 29-én ünnepelte lelképásztorának: Gaál Ferencnek negyvenéves lelkészi jubileumát, szép templomi ünnep keretében.

A hajdúnánási református elemi iskolákba 1590 tanuló, 812 fiú és 778 leány, a gyülekezet létszámának 10%-a iratkozott be.

Új formában, s nyomtatva jelent meg október 1-ére az evangéliumi jellegű ifjúsági munkások egyetlen magyar nyelvű lapja, az Ébresztő. Minden vallástanárnak, hitoktatónak, ifjúsági egyesületi vezetőnek, lelképásztoroknak, tanítóknak és evangéliumi cserkészmunkásoknak nélkülözhetetlen segédeszköz, ha ifjúságukkal törödni akarnak. Évente 9-szer jelenik meg, 5-ször 32, 4-szer 16 oldalon. Évi előfizetési díja 5— pengő. Mutatványszám ára 60 fillér. Ingyen mutatványszámot nem küldenek. Megrendelhető: Keresztyén Ifjúsági Egyesületek szövetségében, Budapest IX., Üllői-út 29. II.

Megjelent az „Ébresztő“, a Keresztyén Ifjúsági Vezetők Lapja októberi száma nyomtatásban 32 oldalon, a következő tartalommal:

Dr. Tóth Miklós : Genf. — Laky László : Fiú-munka. — Dobos Károly : Októberi évnitő társas est. — Pógyor István : A KIE missziói látogatásai. — Laky László : Apák és Fiak vacsorája. — Jézus Élete, Tanulmány négy hétre. — Dr. Karácsony Sándor : Miért tanuljunk ? — Kovács Péter : Földműves Ifjúság. — Könyvtárunk. — L. L. : Testnevelés. — Hirdető Táblák. — Műhely : Faipari műhely. — Felszerelés : KIE otthonok, Zeitler Rudolftól. — Világszövetségi Imahét. — Lüst Horo : A német ifjúság helyzete. — Hírek : Határokon innen, Határokon túl. — A Lap megjelenik évente 9-szer, előfizetési díja egy évre 5 P, a következő címen : Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetsége, Budapest IX., Üllői-út 29. II.

Megkezdődött a földműves ifjúsági munka.

Kovács Péter diakonus, akit a református Konvent is támogat munkájában, a földműves ifjúság között megkezdte misszió útjait. Már a nyár folyamán megfordult a tiszalúci, szoboszlói, balmazújvárosi ref., valamint a lébényi, magyarbolyi evangélikus gyülekezetekben, továbbá a balatonszárszói augusztusi táborokban, sőt karácsonyig már minden napja le van foglalva meghívásokkal. Januártól kezdve azonban már most elfogad meghívásokat a KIE mozgalom központja.

Vasárnapi Könyv. Magyarország kulturális és a népművelést előmozdító törekvések szolgálatában immár 19-ik éve végzi hézagpótló munkáját az Országos Közművelődési Tanács ismeretterjesztő folyóirata: a Vasárnapi Könyv, amelyet Zichy János gróf kultuszminisztersége óta minden magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter évről-évre a legmelegebben ajánlott az iskolák és iskolai hatóságok figyelmébe. A Vasárnapi Könyv hétről-hétre beszámol a legfontosabb és a mindennapi élettel kapcsolatos eseményekről, nemkülönben, a mindenkor szükséges tudnivalókról. Cikkeket és képeket közöl a munka, a tudás és a történelem kiváló egyéniségeiről. Tájékoztat az ipar, kereskedelem, a földrajz, a természettudomány, a fizika, kémia haladásáról. Bemutatja a modern technika minden vívmányait, a fejlődő gazdasági élet újabb eszközeit; ismerteti közintézményeinket, magyarázza a törvényeket, olvasóit az állami és társadalmi kötelességekre neveli, és minden közleményével arra törekszik, hogy a magyarságot öntudatos értelemmel fegyverezze fel. A Vasárnapi Könyv minden héten megjelenik, a hozzájárulási költség számonkint 12 fillér, egy évre 6 pengő. (Szerkesztőség, Budapest VIII. Stáhly ucca 1.)

Szerkesztői üzenetek.

P. J., Ófehértó. Gondom lesz rá ; de, persze, minden bajos a mai nehéz világban.

A Tiszántúli református egyházker. püspökétől.

3249—1929.

Pályázat.

Fenti szám alatt a Debreceni Protestáns Lap 41. számában pályázatot hirdettem a nádudvari református lelkészi állásra. Az ott jelzett pályázati határidőt november hó 4-ig ezennel meghosszabbítom s egyben közlöm, hogy az állás a választás jogerőre emelkedése után, azonnal elfoglalandó.

Debrecen, 1929 október 17.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat,

a makói belvárosi segédlelkészi állásra.

Kötelessége : a rendes lelkész utasítása szerint az összes lelkészi munkákat a munka-beosztás szerint végezni, óradíj ellenében vallás-tanítást teljesíteni.

Javadalma : havi 136 P készpénz egyháztól és áll. fizetésekiegészítésül 40 P, évenként 16 q fa és lakás.

Az állás november 1-én elfoglalandó. — A presbiteriumhoz címzett, válaszbélyeggel ellátott okmányok alulírott lelkész-elnökhöz küldendők 8 napon belül.

Nagy Károly,
lelkész-elnök.

Pályázat.

A makói református presbiterium pályázatot hirdet vallás-tanító lelkészi állásra. Kötelessége a reálgimnáziumban, esetleg az előirt óraszámokig más iskolában, a református hit-tant a konventi tanterv szerint tanítani. A rendes lelkészek utasítása szerint — külön meg-állapítandó díjazás ellenében — belmissziói és egyéb lelkészi teendőikben résztvenni.

Javadalma a vallás-tanító lelkészek részére megállapított áll. rendszerű fizetés és lakbér.

Az állás püspöki kinevezés útján fog be-töltetni s a presbiteriumhoz címzett kérvények — válaszbélyeggel ellátva — a lap megjelenésétől számított 8 napon belül beküldendők.

Iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A bagaméri református egyház nyugdíjba-lépés miatt megüresedett organista-kántor-tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom : Megfelelő 3 szobás és előszobás lakás természetben, melléképületekkel (istálló, kocsiszin, nyári konyha, pince és sertésól), stóla a hívektől 200 pengő, 15 kat. hold 400 □-öl szántóföld, erdő és legelő 1/4-ed telek után, 564 □-öl szőlő, 20 köböl 1 véka rozs természetben, 3 öl kemény

hasábfá beszállítva. Értékegység: 46. Földek állami adóját az egyház fizeti. Kötelességei: a reabízott osztályok és a gazdasági ismétlő iskolában reál tárgyak tanítása. Kántori teendők végzése, egyházi énekvezetés. Lelkészhelyettesítés, belmissziói munkákban és egyéb egyházi teendőkben díjtalan közreműködés. Levente oktatás.

Pályázók kellően felszerelt kérvényeiket és esperesileg megerősített szolgálati bizonyítványukat iskolaszéki elnökhöz terjesszék be f. évi november 8-ig. Menekültek, B-listások előnyben. Az október hó 27-én és november hó 3-án délelőtt tartandó orgona és énekpróbára megjelenés önköltségen kötelező. Választás november 10-én. Megválasztott útiköltségét az egyház megtéríti. A megválasztott kántortanító 100 pengő beruházási költséget tartozik fizetni elődjének. Állás megerősítés után azonnal elfoglalandó. U. p. Bagamér (Székelyhídi járás, Bihar megye). Csokonay József iskolaszéki elnök.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lapfőigazgató:
Dr. KUN BÉLA.

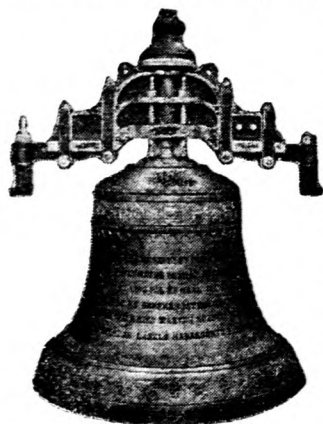
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Lipót 913-53. sz.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

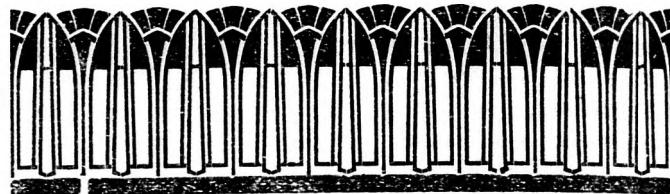
*

Kitűnő futóképeségű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények, zsir-bődönők, disznóölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata, 1929.

Ujdonság!

Ujdonság!

Vezérkönyv

A

**HEIDELBERGI KÁTÉ
TANÍTÁSÁHOZ.**

Lelkészek, tanítók s általában
vallásoktatók számára.

Írta:

VIRÁGH JÓZSEF,

balatonöszödi református lelkész.

**A 225 oldalt kitevő mű ára
8 pengő.**

Megrendelhető

„Méliusz“

könyvkereskedésben

Debrecen, Ferenc József-út 26.

Telefon 2-70.

